

Forfatter: Goldschmidt, M. A.

Titel: Udrag fra Hjemløs

Citation: Goldschmidt, M. A.: "Hjemløs", i Goldschmidt, M. A.: *Hjemløs*, udg. af Mogens Brøndsted ; Harald Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 369. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-goldschmidt04-shoot-idm140467279956048/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Hjemløs

- fr, blænker, skytte. – *Føringen*: Akademisk Læseforening, stiftet af Carl Ploug 1839 som diskussionsklub til modvægt mod den konservative Studenterforening fra 1820
- 184 *Euripides's »Bacchantunders«*: vers 203–206. – *Elementarisk*: elementært, usammensat.
- 185 *positiv Bøggend*: Goldschmidts eget forsvar for »Corsarens«.
- 186 *mine Herskaben*: ty., mine herskaber. – *to Børn*: sønnen og døden, hvormed den græske gudinde for natten (Nyx) blev afbildet.
- 187 *homerisk Latter*: skoggerlatter, som guderne brød ud i, da den vanføre smedegud Hefæistos optrådte som mundskænk (skildret i Homers *Iliade* I 599). – *Kleon*: athenensisk garver og demokratisk politiker, modstander af folkeforlystelser og genstand for komedieforfatternes hån (d. 422 f.Kr.). – *Funker*: gnister.
- 188 *Anfaldet*: overfaldet – *Bayard (...)* *peur*: fr., uden dadel og med frygt. Pierre du Bayard, »Ridderen uden frygt og dadel«, tjente sine sporer (dvs. gjorde sig værdig til ridderslaget og de gyldne ridder-sporer) under den franske kong Karl VIII's tog til Neapel 1496. – *Radamanthos*: Kong Minos' bror Radamanthys (sml. n.t.s. 136) blev ligesom denne efter sin død dommer i Underverdenen.
- 189 *Stoa*: søjlehal i Athen, hvor Zenon o. 300 f.Kr. underviste i filosofi, hvorfor tilhængere af hans retning kaldtes stoikere. – *Academi(et)s*: lokalitet ved Athen, hvor Platon underviste. – *Tribunal*: domstol. – *Præsteattest*: galdt normalt udskrift af kirkebøger, attestering af civilstand m.m.
- 190 *1500 Rbd.*: se *ovf.*, note B. – *Salon*:- selskabs. – *ad majorem (...)*: lat., til større ære for. – *vegilde (...)*: jodetysk (?), forgylde Rundetårn (forekommer også i *Ravnen*, *Udv. Skr.* IV 255). – *Selskab*: samfund (ty. Gesellschaft).
- 191 *Vandeville(t)*: fr., lystspil med indlagte sange. – *O, Svagbed (...)*: fordrejning af Hamlets replik hos Shakespeare (I, 2): »Svagbed, dit navn er kvindes. – *Absolutismen*: enevælden. – *vor Maskepi (...)*: her taler en nationalliberal ligesom i det følgende om Skandinavismen. – *Anfald*: se n.t.s. 188 – *Barbarene*: perserne i 5. årh. f.Kr. – *Da skal det Frie (...)*: fra Carl Plougs digt »Længe var Nordens herlige Stamme / spaltet i trende sygnende Skud« 1842.
- 192 *Aa (...)* *måbte En*: teologen Gram (sml. s. 296), en karikatur af historikeren Fr. Barfod, der i sine *Fortællinger af Fædrelandets Historie* 1853 havde frakendt Goldschmidt »Alvor, Overbevisning og Troskab«. Skönt Goldschmidt havde deltaget i studentertoget til

Uppsala 1843, var han ikke skandinav. Om grundtvigianerne udtalte han i en politisk oversigtsartikel (NS 1856 III 51): »Grundtvig var dengang [efter Julirevolutionen 1830] ivrig Absolutist og Barfod hans ivrige Amanuensis. Dette Parti holdt smaa Conventikler eller Samfundsmøder, hvor man sang om Uffe hin Spage, om Modersmaalets Sødhed o.s.v., og havde her en Slags hemmelig Cultus, som Politikerne smlede ad, eller som de fandt skadelig, fordi Folket ved disse dunkle Sympathier blev holdt i blind Afhængighed af Skjoldunge-stammen.« – Hel(s): den nordiske døds gudinde. – (*Seirsdrapa*): kvad. – *Løvehoved*: i skibsstævnen. – *Hjertespeil*: hjerteformet agterspejl; *Løvehoved* og *Hjertespeil* alluderer til Grundtvigs *Dansk Rimekronike* 1826, *Poetiske Skrifter* 1885 VI 78: »Da kom en Snække for fulde Seil / med Løvehoved og Hjærte-Speil«. Også kendt fra Grundtvigs sang om kong Skjold »I gamle Dage det var engang«, som bygger på versene i *Rimekroniken*. – *Løke*: gammel-nordisk gud af jættestæ, men optagen blandt de egentlige guder, aserne. – *Moses har lagt Bjælker under Isen*: sml. 2. Mos. 14.

- 193 *Aristophanes (...) »Fuglene«*: 414 f.Kr. – *emancipere*: frigøre. – *Hugin* og *Munin*: eg. tanke og minde. – *han gik (...)*: efter en replik i Thomas Overskous skuespil *Østergade og Vestergade* 1828 (III 16), hvor skuespilleren C. N. Rosenkilde ved førsteopførelsen ændrede »frygtelig« til »fyrterlig«. – *Thi Zeus (...)*: *Fuglene* vers 480. Ifølge NS 1853-54 V-VI skylder Goldschmidt N.V. Dorph oversættelserne fra dette stykke, som Dorph var i færd med at fordanske.
- 194 *Tilfom de søkatiserede*: smst. 1282-85. Sml. n.t.s. 136. – *ved Ord (...)*: smst. 1438f. – *some thing rotten*: Shakespeares *Hamlet* I, 4 (»Something is rotten in the state of Denmark«). – *Baldur*: Odins søn Balder, der dræbes og kommer til døds gudinden Hel. – *Sværd-tid* og *Øxetid*: fra Eddadigtet »Vølvens spådom« strofe 45. – *Reißt die Kreuze (...)*: Riv korsene af jorden! Alle må blive sværd, Gud i himlen vil tilgive det! Fra digtet »Der Aufruf« i samlingen *Gedichte eines Lebendigen* (6. Aufl. 1843 I 44) af den politiske lyriker Georg Herwegh (1817-75), som Goldschmidt havde mødt i Rom 1847.
- 195 *Østens Despot*: Rusland. – *en udmærket Tåler*: Carl Ploug under Studentermødet 1843 i sin tale i Kalmar (*Fædrelandet* nr. 1263, der blev konfiskeret, sml. Jul. Clausen: *Skandinavismen* 1900 s. 59f.). – *Finland*: var russisk storfyrstendømme, erobret fra Sverige 1809. – *Wir haben (...)*: Vi har længe nok elsket – vi vil endelig hade! Fra Herweghs digt »Das Lied vom Hasse« (anf. st. I 63). – *En ordinent*